

Nr 10

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner angående åtgärder vid beskattningen i syfte att främja sparandet.

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

I) de likalydande motionerna I:89 av herr *Per-Olof Hanson m. fl.* och II:102 av herr *Antonsson m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag till riksdagen rörande premiering av sparande på särskilt sparkonto i bank eller annan penninginrättning genom avdrag på den statliga inkomstskattens slutbelopp, i enlighet med vad som anförts i motionerna»;

II) de likalydande motionerna I:367 av herr *Mattsson* samt II:425 av herrar *Antonsson* och *Larsson* i Borrbý, vari hemställts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag till riksdagen rörande stimulans av det personliga nysparandet av reell karaktär, i enlighet med vad i motionerna har anförts»; ävensom

III) de likalydande motionerna I:432 av herr *Hagberg m. fl.* och II:524 av herr *Heckscher m. fl.*, vari hemställts,

1) att riksdagen måtte antaga följande

a) *Förslag*

till

förordning om bostadssparande

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Den som under ett eller flera av åren 1964—1969 insätter medel i bank eller annan penninginrättning å särskilt konto för bostadsanskaffning (bostadskonto) må åtnjuta uppskov med taxering till kommunal och statlig inkomstskatt för vad sålunda insatts efter vad nedan sägs.

2 §.

Uppskov enligt 1 § må äga rum för ett belopp av tillhoppa högst 6 000 kronor under nämnda period, dock att för äkta makar beloppet må utgöra sammanlagt 12 000 kronor.

3 §.

Å bostadskonto insatta medel skola vara avsedda för förvärv av eget hem eller för gäldande av insats i bostadsrättsförening. Den omständigheten att bostaden är förenad med utrymme för ägarens yrkesverksamhet skall ej utgöra hinder för uppskov, som i 1 § sägs, under förutsättning att bostadsändamålet prövas vara det väsentliga, ej heller den omständigheten att bostaden är uppförd å jordbruksfastighet.

4 §.

Belopp, för vilket uppskov med taxeringen erhållits, skall upptagas som intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet för det beskattningsår, då uttag från bostadskonto sker, såvida icke de uttagna medlen under beskattningsåret använts för ändamål som i 3 § sägs, i vilket fall skattebefrielse skall äga rum.

Å bostadskonto insatta medel, som icke uttagits före utgången av år 1974, skola upptagas till beskattning vid 1975 års taxering.

5 §.

Bank eller annan penninginrättning, som mottagit insättning på bostadskonto, har att varje år före den 1 februari underrätta taxeringsnämnd i vederbörandes hemortskommun om sammanlagda beloppet av under nästföregående kalenderår verkställd insättning å bostadskonto eller utbetalning från sådant konto.

6 §.

Kungl. Maj:t äger meddela de närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpning av denna förordning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1964.

b) *Förslag*

till

förordning om utbildningssparande

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Den som för eget barns räkning i bank eller annan penninginrättning insätter medel å särskilt konto (utbildningskonto) utan att förbehålla sig rätt att däröver förfoga må vid taxering till kommunal och statlig inkomstskatt åtnjuta avdrag för vad sålunda insatts enligt vad nedan sägs.

Avdrag medgives endast i den mån det insatta beloppet svarar mot en ökning under beskattningsåret av insättarens sammanlagda hos banker och andra penninginrättningar inestående medel. Beträffande äkta makar skall dylik ökning föreligga för makarna tillhopa.

2 §.

För varje barn må blott upprättas ett utbildningskonto. Kontot skall vara upprättat innan barnet fyllt 12 år.

3 §.

Insättning å utbildningskonto må uppgå till högst 1 200 kronor för år. Sammanlagt må insättningar uppgå till högst 18 000 kronor.

Därest uttag å utbildningskonto skett, må insättning ej vidare förekomma. Ej heller må insättning ske efter det barnet fyllt 20 år.

Gottskrivning av å utbildningskonto upplupen ränta skall icke anses som insättning å kontot enligt denna förordning.

4 §.

Insättning å utbildningskonto skall vara bunden i minst 7 år och minst intill dess barnet fyllt 16 år.

5 §.

Uppkommer fråga om bestämmande av gåvoskatt för barnet, skall å utbildningskonto insatt belopp icke medräknas.

6 §.

Oavsett vad i 4 § sagts, må insatta medel fritt uttagas från utbildningskonto efter det barnet fyllt 21 år. Så vare ock fallet om barnet avlidit.

7 §.

Belopp som uttages från utbildningskonto skall icke anses som skattepliktig intäkt.

8 §.

Bank eller annan penninginrättning, som mottagit insättning på utbildningskonto, har att varje år före den 1 februari underrätta taxeringsnämnd i vederbörandes hemortskommun om sammanlagda beloppet av under näst-föregående kalenderår verkställda insättningar.

9 §.

Kungl. Maj:t äger meddela de närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpning av denna förordning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1964.

c) Förslag

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 39 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) skall erhålla följande ändrade lydelse, att till följande paragrafer i samma lag skola fogas nya moment av nedan angiven lydelse, nämligen till 22 § ett moment betecknat 4, till 25 § ett moment betecknat 4, till 29 § ett moment betecknat 5 samt till 46 § ett moment betecknat 5, ävensom att till anvisningarna till 22 § samma lag skall fogas en ny punkt betecknad 9, av den lydelse som nedan sägs.

22 §.

4 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 21 § förmäles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 eller 3 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 400 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 800 kronor. I intet fall må dock skattskyldig åtnjuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och summan av de i 1 eller 3 mom. avsedda kostnaderna och ej heller med högre belopp än som motsvarar 4 procent av den skattskyldiges i jordbruket nedlagda skattepliktiga förmögenhet. Extra avdrag som här sägs må vidare, tillsammans med förekommande extra avdrag enligt 25 § 4 mom. och 29 § 5 mom., endast åtnjutas i den mån avdrag enligt 39 § 3 mom. icke kunnat tillgodgöras av den skattskyldige.

25 §.

4 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 24 § förmäles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 eller 3 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 400 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 800 kronor. Vad angår inskränkning i rätten att åtnjuta extra avdrag som här sagts skola bestämmelserna i 22 § 4 mom. och i punkt 9 av anvisningarna till 22 § äga motsvarande tillämpning.

29 §.

5 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 28 § förmäles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 400 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemen-

samt åtnjutas med 800 kronor. Vad angår inskränkning i rätten att åtnjuta extra avdrag som här sagts skola bestämmelserna i 22 § 4 mom. och i punkt 9 av anvisningarna till 22 § äga motsvarande tillämpning.

39 §.

3 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 38 § 1 mom. förmäles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 400 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med den andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 800 kronor. I den mån intäkten utgör avkastning av aktier eller andelar i ekonomisk förening må det extra avdraget ökas med 200 kronor eller, om den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med den andra maken, med 400 kronor. I intet fall må dock skattskyldig åtnjuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och summan av de i 1 mom. avsedda kostnaderna.

Vad i föregående stycke stadgas angående gift skattskyldig skall äga motsvarande tillämpning å skattskyldig, som under beskattningsåret varit ogift (varmed jämställs änka, änking eller frånskild) och haft hemmavarande barn under 16 år.

(Se vidare anvisningarna.)

46 §.

5 mom. Har skattskyldig, som är ägare av annan fastighet, inrättad till bostad åt en familj jämte personliga tjänare (enfamiljsfastighet) eller två familjer jämte personliga tjänare (tvåfamiljsfastighet) eller som innehar lägenhet med bostadsrätt, under beskattningsåret verkställt amortering av skuld å sådan fastighet eller sådan lägenhet till ett belopp överstigande 1,5 procent av fastighetens taxeringsvärde eller, beträffande bostadsrättslägenhet, den del av fastighetens taxeringsvärde som belöper å lägenheten, må han i hemortskommunen åtnjuta avdrag för överstigande amortering, dock högst med ett belopp av 700 kronor — jämte i förekommande fall 200 kronor för ettvar hemmavarande barn under 16 år — och endast i den mån den sammanlagda amorteringen icke motsvaras av en minskning under beskattningsåret av den skattskyldiges eller dennes makes sammanlagda hos banker och andra penninginrättningar inestående medel.

Anvisningar

till

22 §.

9. Beräkningen av den skattskyldiges i jordbruket nedlagda skattepliktiga förmögenhet skall ske på grundval av bestämmelserna i 2—5 §§ förordningen om statlig förmögenhetsskatt.

Om extra avdrag enligt 22 § 4 mom., 25 § 4 mom. eller 29 § 5 mom. samtidigt må åtnjutas i två eller flera förvärvskällor skall avdraget, med den inskränkning varom i 22 § 4 mom. stadgas, fördelas mellan förvärvskällorna i förhållande till nettointäkten av förvärvskällorna sådan denna skulle ha varit om extra avdrag ej förekommit.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1964; dock att äldre bestämmelser alltså skola gälla vid 1964 års taxering samt vid eftertaxering för 1964 och tidigare år.

2) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag rörande premiering av allmänt målsparande genom avdragsrätt vid beskattningen för medel som insatts å särskilt sparkonto enligt de i motionerna angivna riktlinjerna.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna II:102, II:425 och II:524.

Frågan om premiering av sparandet genom lättnader vid beskattningen har under senare tid årligen varit föremål för riksdagens prövning. År 1957 hemställde riksdagen om tillsättande av en utredning med uppgift att allsidigt och förutsättningslöst söka utröna, huruvida det var lämpligt och möjligt att skattevägen stimulera nysparande och vilka former som därvid borde komma i fråga. Denna undersökning verkställdes av utredningen om sparstimulerande åtgärder, som framlade resultatet av sitt arbete i ett i början av år 1961 avgivet betänkande (SOU 1961:2). Därvid förordade utredningen vissa åtgärder i syfte att främja sparandet på annat sätt än genom lättnader i beskattningen. Bl. a. föreslogs införande av en ny sparform efter i huvudsak samma riktlinjer som ungdomens lönsparande, förslagsvis benämnt allmänna lönsparandet. Vidare förordade utredningen vissa åtgärder i syfte att främja bostadssparandet. Däremot ansåg majoriteten i utredningen det inte vara möjligt att förorda att det totala enskilda sparandet stimulerades genom en definitiv skatteminskning satt i relation till det belopp som insattes på ett särskilt konto. Sammanfattningsvis konstaterade utredningen beträffande möjligheterna att genom ett system med definitiv skatteminskning stimulera sparandet att det inte går att endast premiera sådant sparande som är framkallat av själva premieringsförfarandet. Premieringen måste omfatta även medel som härrör från sparande, som ändå skulle ha skett, samt sådana medel, som härrör från tidigare befintliga tillgångar. Premieringskostnaderna skulle med all sannolikhet bli lika stora som eller större än den framkallade sparandeökningen. Vidare

skulle kostnaderna komma att bli av den storleksordningen att de kunde få betydande verkningar på statens och kommunernas finanser.

Utredningen behandlade även frågan om ett system för sparpremiering byggt på uppskjuten beskattning och fann därvid att ett förfarande med uppskov med beskattningen för ett sparat belopp sannolikt skulle leda till en viss sparandeökning av långsiktig karaktär. Införandet av bestämmelser härom var emellertid till väsentlig del inte enbart en fråga om att åstadkomma en stimulans av sparandet utan även en fråga om inkomstutjämnning mellan olika år. Ett förslag i detta hänseende kom därför att i olika avseenden beröra nu pågående skatteutredningar och ha samband med av dessa behandlade frågor och borde därför tas upp till övervägande i samband med övriga skattefrågor.

Mot utredningens ståndpunktstagande i fråga om skattepremiering av sparande anfördes två reservationer. Ledamöterna i utredningen Antonsson, Brundin och Danmans förordade sålunda införande av formen för sparpremiering genom såväl definitiv skatteminskning i form av särskilda sparkonton som genom uppskjuten beskattning genom utjämningskonton. Ledamoten Antonsson uttalade sig därjämte för en premiering av även annat sparande än de nämnda formerna för banksparande.

I propositionen nr 160 till 1961 års vårriksdag framlades förslag till höjning med en tredjedel av de skattefria bottenbeloppen för inkomst av kapital fr. o. m. 1962 års taxering. Härigenom skulle maximibeloppet för det s. k. sparavdraget, vilket dittills utgjort 300 kronor, eller för makar gemensamt 600 kronor, komma att höjas till 400 resp. 800 kronor. Samtidigt förordades motsvarande höjning av maximibeloppen för det s. k. sociala avdraget för försäkringspremier, varigenom även detta avdrag från samma tidpunkt skulle komma att uppgå till 400 kronor för ensamstående och 800 kronor för gifta. Riksdagen biföll vad sålunda föreslagits.

I syfte att uppmuntra sparandet antog vidare 1961 års höstriksdag det i propositionen nr 200 framlagda förslaget om en kampanj för allmänt lönsparande. Kampanjen ledes av en kommitté, vari ingår representanter för arbetsmarknadens större organisationer, sparinstitutionerna och statsmakterna. För att skapa ökat intresse för kampanjen och den nya sparformen har beslutats en extra vinstutlottning bland de allmänna lönspararna.

Av innehållet i de förevarande motionerna må här återges följande.

I *motionerna I:89* och *II:102* framhåller motionärerna att de åtgärder, som hittills vidtagits för att främja sparandet, i huvudsak varit inriktade på att stimulera sparandet genom vinstutlottning. Ett sådant system torde emellertid inte befordra ett verkligt sparintresse. Enligt motionärernas mening är det nödvändigt att stimulera det personliga sparandet i första hand genom viss skattepremiering. Ett förslag i detta syfte framfördes i en till

utredningen om sparstimulerande åtgärder fogad reservation. Förslaget avsåg möjligheter till inrättande av särskilt sparkonto i bank och jämförlig penninginrättning. Konto skulle få uppläggas av varje till statlig inkomstskatt skattskyldig fysisk person som fyllt 16 år. Föräldrar skulle kunna öppna sparkonto för minderårigt barn. Det premieberättigade beloppet skulle enligt reservationen utgöra högst 1 000 kr. per år för ensamstående och högst 2 000 kr. per år för äkta makar tillsammans. För barnkonto skulle det årliga beloppet begränsas till 800 kr. Högsta sammanlagda belopp skulle få utgöra 15 000 kr. exkl. upplupen ränta och för barnkonto 10 000 kr. Premieringen skulle knytas till beskattningen och utformas så, att den för beskattningsåret uträknade skatten skulle minskas med 10 procent av det sparade beloppet. Skattesänkningen skulle bli definitiv när beloppet stått inne på kontot i fem år. Premien skulle sålunda motsvara två procent för vart och ett av de fem åren. Som en förutsättning för premieringen framhölls dels att spararnas samtliga tillgodohavanden under året skulle ha ökat med minst det belopp för vilket premiering yrkades, dels att sparbeloppet ökat kontots tidigare maximum.

Enligt motionärernas mening skulle en sparstimulans genom sparkonto av denna art vara av stort värde. Banksparandet utgör en synnerligen betydelsefull del av det personliga sparandet. En stimulans efter de ovan angivna linjerna kan förväntas främja småsparandet, framför allt ungdomsparandet. Den metod som motionärerna förordat innebär avdrag på skattens slutbelopp. Sparstimulansen blir alltså oberoende av vederbörandes inkomstnivå och ger sålunda en rättvis sparstimulans samtidigt som den torde vara den enda form som kan effektivisera det verkliga småsparandet.

Som motivering för utredningsyrkandet i *motionerna I:367* och *II:425* anföres i huvudsak följande. Nuvarande sparfrämjande åtgärder är i hög grad inriktade på att stimulera banksparande och försäkringssparande. I alltför stor utsträckning har de sparstimulerande åtgärderna haft former, som ytterst grundar sig på spararnas intresse av lotterivinster. Motionärerna anser det befogat, att man inom vissa gränser, genom sparfrämjande åtgärder stimulerar allt personligt sparande, dvs. i princip varje förbättring av nettoförmögenheten under en viss tidsperiod. En grundläggande princip bör vara, att den enskilde skall ha full frihet att välja sparmål och former för sparandet. Det är ett rättvisekrav att alla former av nysparande premieras lika. Möjligheter att konstatera om ett reellt nysparande ägt rum kan skapas genom en s. k. kontantredovisning. Ett sådant system tillämpas redan av taxeringsmyndigheterna i viss utsträckning för undersökning av förmögenhetsförändringar hos skattskyldiga. Det merarbete, som kan åsamkas taxeringsmyndigheterna, bör därför inte överdrivas.

Premien bör vara proportionell i förhållande till sparandet och åtnjutas i form av avdrag på skattens slutbelopp. En premie om 7—12 procent för

ett sparbelopp om högst 1 000 kr. per år för ensamstående och högst 2 000 kr. för äkta makar samt högst 800 kr. för barn under 16 år anser motionärerna vara rimlig. Premiens storlek bör kunna anpassas efter konjunkturläget. I syfte att omöjliggöra s. k. vartannatårssparande bör föreskrivas, att högsta nettoförmögenhet under en viss period — exempelvis sistlidna femårsperiod — skall överskridas innan premie får åtnjutas. Det är också möjligt att föreskriva ett visst grundsparande innan premie får åtnjutas. Därvid bör hänsyn tas till försörjningsförmåga och sparförmåga. I fråga om amorteringssparande kan en som normal betecknad amortering undantas. En utredning rörande dessa spörsmål bör bedrivas med största skyndsamhet och därvid bör givetvis samordning ske med redan existerande premieringsformer.

I *motionerna I:432* och *II:524* framhåller motionärerna bl. a., att vid sidan av en allmänt sparvänlig inriktning av skattepolitiken krävs särskilda insatser från samhällets sida för att stimulera det personliga, frivilliga sparandet. Man har rätt att räkna med att sparviljan ökas avsevärt, när sparandet premieras genom avdragsrätt för sparat belopp vid taxeringen. Bestämmelserna om skattefrihet för sparande bör principiellt utformas så, att allt sparande behandlas lika. De sparstimulerande åtgärderna bör därför anknytas till inkomsttagarnas nysparande. Härigenom skulle inte bara en ökning av tillgodohavanden på bank och i form av värdepapper utan även premier till liv-, kapital- och pensionsförsäkringar, amorteringar på lån samt investeringar i rörelse, jordbruk och annan fastighet räknas in i nysparandet. Med utgångspunkt från den sammanställning av förmögenheten som finns i självdeklarationen kunde fastställas hur mycket av den årliga förmögenhetsökningen som grundar sig på ett faktiskt sparande. Eventuella svårigheter att nå en helt invändningsfri metod vid uppskattningen av den årliga förändringen i inkomsttagarnas nettoförmögenhet får inte hindra att man söker komma fram till ett godtagbart system för stimulans av nysparandet.

En egen bostad är av naturliga skäl ett sparmål av mycket hög angelägenhetsgrad. Motionärerna föreslår att den som under något av åren 1964—1969 — alltså under en sexårsperiod — sätter in pengar på ett särskilt *b o s t a d s k o n t o* skall få dra av det sparade beloppet i sin deklaration. Som högsta belopp under perioden föreslås 6 000 kr. för ensamstående och sammanlagt 12 000 kr. för äkta makar. De insatta medlen skall vara avsedda för förvärv av eget hem eller för att betala insats i bostadsrättsförening.

Den som har eget hem och på sina lån gör större amorteringar än »normala» skall få dra av överskjutande belopp, dock maximalt 700 kr. För skattskyldig, som har hemmavarande barn under 16 år, föreslås att maximum skall höjas med 200 kr. per barn. Såsom »normal» amortering bör kunna anses ett belopp motsvarande 1,5 procent av taxeringsvärdet.

Ett annat sparmål där en stimulans genom avdragsrätt kan antagas ge en högst betydande effekt hos barnfamiljer är de egna barnens framtida utbildning. Den som för eget barns räkning sätter in nysparade medel på ett utbildningskonto skall få dra av beloppet i sin deklaration. Maximum skall vara 1 200 kr. om året och sammanlagt på utbildningskontot 18 000 kr., exklusive upplupna räntor. Utbildningskontot skall vara upprättat innan barnet fyllt 12 år. Insättningen skall vara spärrad i minst 7 år och minst intill dess barnet fyllt 16 år. Har någon tagit ut medel från utbildningskontot, bör fortsatt skattefri avsättning inte få ske liksom inte heller efter det att barnet fyllt 20 år. De insatta medlen bör vara fria från gåvoskatt.

För att grundlägga ett regelbundet sparande hos inkomstagarna över lag bör även införas avdragsrätt vid beskattningen för sparmedel som insättes på särskilt sparkonto för att där innestå i minst fem år. Även här bör sålunda sparandestimulansen ges genom avdrag i deklarationen. Det belopp för vilket avdrag skall få göras maximeras till 1 000 kr. per år och kontoinnehavare (2 000 kr. för äkta makar). Det sammanlagda maximibeloppet på ett konto föreslås utgöra 15 000 kr. (för äkta makar 30 000 kr.), detta exklusive upplupen ränta. För belopp som innestått på sparkontot i fem år bör skattebefrielsen vara definitiv. Om belopp uttas före femårsperiodens utgång, bör de på nytt tas upp till beskattning. För avdragsrätt bör vidare krävas att spararens samtliga banktillgodohavanden ökas med minst det belopp för vilket avdrag yrkas. För kontroll av att nysparande ägt rum bör den skattskyldige kunna avkrävas besked om att han ej avyttrat realtillgång.

Vidare förordar motionärerna i syfte att åstadkomma en ökad spridning av ägandet inom näringslivet att det s. k. sparavdraget höjs med 200 resp. 400 kr., i den mån kapitalavkastningen till motsvarande belopp utgör utdelning av aktier eller av andelar i ekonomisk förening samt att en person som insatt sitt sparkapital i jordbruk, annan fastighet eller rörelse skall erhålla samma skatteförmån som om han haft inkomst av kapital.

Utskottet

De i förevarande motioner framställda yrkandena syftar till att genom särskilda åtgärder vid beskattningen främja det enskilda sparandet.

För det fortsatta framtidskridandet är det självfallet nödvändigt att investeringsverksamheten kan hållas på en hög nivå. Ett betydande sparande utgör en förutsättning härför. Genom den fortgående inkomstökningen har skapats vidgade möjligheter för den enskilde att genom ökat personligt sparande bidra till att erforderliga kapitalresurser finns för tillgodoseende av samhällets investeringsbehov. Utskottet delar därför helt motionärernas uppfattning om angelägenheten av att det enskilda sparandet bör stimuleras.

Det totala sparandet i vårt land är glädjande nog i stigande. Detta torde till inte ringa del bero på de olika initiativ, som tagits från såväl statsmakternas som privata institutioners sida för att uppmuntra det personliga sparandet. Senast har med ungdomens lönsparande som förebild i början av år 1962 anordnats en kampanj för allmänt lönsparande.

Utskottet vill även erinra om de åtgärder, som under senare år vidtagits på beskattningsområdet i syfte att främja sparandet. Sålunda höjdes genom beslut av 1961 års riksdag maximibeloppet för det s. k. sparavdraget fr. o. m. 1962 års taxering till 400 kronor för ogifta och 800 kronor för makar gemensamt. Samtidigt beslöts likaledes med giltighet fr. o. m. 1962 års taxering höjning av det s. k. försäkringsavdraget till motsvarande belopp. Den i propositionen nr 24 till innevarande års riksdag föreslagna omkonstruktionen av försäkringsavdraget i anledning av 1962 års reform av socialförsäkringslagstiftningen och den skattemässiga regleringen av tjänstegrupplivförsäkringen kan komma att något vidga utrymmet för rätten till avdrag för försäkringspremier. Slutligen bör nämnas att den vid 1958 års riksdag genomförda höjningen av lotterivinstbeskattningen inte omfattade vinster på premieobligationer. Genom en lägre skattesats för sådana vinster erhöles vid lotterivinstbeskattningen en viss motsvarighet till sparavdraget i inkomstkällan kapital vid inkomstbeskattningen.

Även om vissa åtgärder redan vidtagits i sparfrämjande syfte finns det dock mot bakgrunden av de stora investeringsbehoven enligt utskottets mening i och för sig anledning att undersöka och allvarligt överväga möjligheterna att ytterligare öka sparandet.

Vad härefter angår de i motionerna framförda förslagen till sparfrämjande åtgärder hemställes i motionerna I:89 och II:102 samt I:432 och II:524 om riksdagsskrivelse med begäran om utredning och förslag rörande premiering av sparandet genom skattelättnader för medel, som insatts på särskilt sparkonto i bank eller annan penninginrättning. Förslagen innebär i huvudsak att rätt skall föreligga att under en femårsperiod göra en högsta årlig insättning på dylikt konto med 1 000 kronor för ensamstående och 2 000 kronor för makar. I de båda förstnämnda motionerna förordas att premieringen skall ske genom minskning av den slutliga skatten, medan i motionerna I:432 och II:524 föreslås att sparpremien ges i form av avdrag vid taxeringen.

Det i motionerna I:367 och II:425 framställda utredningsyrkandet rörande stimulans av det personliga nysparandet av reell karaktär är betydligt mera vittomfattande och syftar till att genom avdrag på skattens slutbelopp premiera olika former av nysparande. Motionärerna framhåller att det är ett rättvisekrav att alla former av nysparande premieras lika och anser det möjligt att genom kontantsammanställningar vid taxeringen utträna huruvida egentligt nysparande ägt rum.

Som framgår av den tidigare lämnade redogörelsen diskuterades frågan

om skattepremiering av sparandet ingående i det av utredningen om sparstimulerande åtgärder år 1961 avgivna betänkandet i ämnet. Majoriteten av utredningen ansåg det emellertid inte möjligt att stimulera det totala sparandet genom skatteminskning. Detta ståndpunktstagande grundades bl. a. på att en eventuell skattepremiering i princip borde avse enbart det sparandetilskott som framkallas av premieringen. I praktiken ansågs det emellertid inte möjligt att särskilja detta sparande från sådant nysparande, som sker oberoende av premieringen. Det torde enligt utredningens mening inte heller vara möjligt att i praktiken fastställa storleken av det totala nysparandet. Ett premieringsförfarande måste därför komma att gälla även befintliga tillgångar, som kan överföras till den sparandeform som premieras. Kostnaderna för premieringen kan enligt utredningens beräkningar under sådana förhållanden antas bli minst lika stora som den framkallade sparandeökningen. Flertalet remissinstanser delade utredningsmajoritetens ståndpunkt härutinnan.

Enligt utskottets mening har utredningen på ett övertygande sätt visat, att det inte finns någon praktisk möjlighet att genom definitiva skattelättnader effektivt åstadkomma ett verkligt nysparande. Erfarenheterna från 1955 och 1956 års premiesparande talar likaledes emot en fortsatt premiering av ett sparande som kommer till synes i en ökning av banktillgodohavanden utan hänsyn till eventuella förändringar beträffande andra förmögenhetstillgångar och skulder. Ett tungt vägande skäl mot de kontantberäkningar, som förordats i motionerna I:367 och II:425, är vidare, att de förutsätter taxeringsmyndigheternas medverkan på ett sätt som i betydande grad skulle inkräkta på det egentliga taxeringsarbetet. Utskottet anser sig således inte kunna tillstyrka yrkandena om utredning rörande premiering av nysparande och av sparande på särskilda sparkonton.

I motionerna I:432 och II:524 har vidare yrkats rätt till avdrag vid taxeringen för medel, som insatts på särskilt bostadskonto för anskaffande av eget hem eller för betalning av insats i bostadsrättsförening. Vidare förordas viss skattefrihet för sådant sparande, som sker i form av särskilt stora amorteringar på egnahemslån.

Gällande beskattningsregler i fråga om egnahemsfastigheter och bostadsrättslägenheter är mycket förmånliga för de skattskyldiga. Enligt utskottets mening bör därför eventuella ytterligare åtgärder beträffande bostadssparandet prövas inom ramen för den allmänna bostadspolitik. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna i berörda del.

I nyssnämnda motioner förordas därjämte i sparstimulerande syfte avdragsrätt vid taxeringen för medel, som insatts på särskilt utbildningskonto. De på sådant konto insatta medlen föreslås vidare skola undantagas från gåvoskatt.

Mot förslaget om rätt till skattefri avsättning av medel på utbildningskonto i kombination med frihet från gåvoskatt talar, att man härigenom på en

omväg skulle införa rätt till avdrag vid beskattningen för kostnader, som enligt nuvarande principer inte är av avdragsgill natur. Den av motionärerna förordade anordningen sammanhänger intimt med frågan om avdragsrätt för studieunderstöd. Senast föregående år avstyrkte riksdagen på förslag av bevillningsutskottet i dess betänkande nr 32 motionsvis väckta förslag om avdragsrätt för periodiskt understöd till studerande. Med hänsyn härtill anser sig utskottet inte kunna tillstyrka förslaget om införande av rätt till avdrag för sparade medel, som insatts på särskilt utbildningskonto.

I motionerna I:432 och II:524 föreslås även att sparavdraget i inkomstkällan kapital skall höjas med 200 kronor för ensamstående och 400 kronor för makar i den mån kapitalavkastning till motsvarande belopp utgör utdelning på aktier eller andelar i ekonomisk förening. Slutligen förordas att rätten till sparavdrag utsträcker att gälla även fysiska personer, som har inkomst av jordbruksfastighet, annan fastighet eller rörelse.

I likhet med tidigare års bevillningsutskott anser sig utskottet inte kunna tillstyrka att särskilda regler införes vid beskattningen för vissa slag av kapitalinkomster. Beträffande yrkandet om införande av särskilda sparavdrag i inkomstkällorna jordbruksfastighet, annan fastighet och rörelse får utskottet anföra följande. Enligt gällande bestämmelser äger samtliga skattskyldiga, som har behållen inkomst av kapital, således även rörelseidkare, fastighetsägare och jordbrukare, åtnjuta extra avdrag vid taxeringen med 400 resp. 800 kronor. Egna företagare torde i minst samma omfattning som löntagare kunna utnyttja detta avdrag vid taxeringen. De vid inkomstbeskattningen i fråga om jordbruk och rörelse gällande speciella reglerna möjliggör för övrigt en skattefri kapitalansamling inom det egna företaget av betydande storlek i jämförelse med och utöver de fördelar, som ett sparavdrag av nuvarande omfattning erbjuder. Härvid bör särskilt framhållas att vårt land internationellt sett har mycket liberala regler såväl i fråga om lagervärdering och avskrivning å maskiner och inventarier för rörelseidkare och jordbrukare med bokföringsmässig inkomstredovisning som i fråga om beskattning av intäkter vid försäljning av levande och döda inventarier i jordbruk med kontantmässig inkomstredovisning. Under hänvisning till det anförda avstyrker utskottet även bifall till motionerna I:432 och II:524 i sist berörda hänseenden.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att följande motioner, nämligen

- 1) de likalydande motionerna I:89 av herr Per-Olof Hanson m. fl. och II:102 av herr Antonsson m. fl. om viss premiering av sparande på särskilt sparkonto,

- 2) de likalydande motionerna I:367 av herr Mattsson samt II:425 av herrar Antonsson och Larsson i Borrbý om stimulans av det personliga sparandet, ävensom

3) de likalydande motionerna I:432 av herr Hagberg m. fl. och II: 524 av herr Heckscher m. fl. om vissa sparstimulerande åtgärder,
 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 28 februari 1963

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Oscar Carlsson, Gustaf Elofsson*, Lundström, Gösta Jacobsson, Tage Johansson, Billman*, Wikner och Paul Jansson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Brandt, Allard*, Nilsson i Svalöv*, Engkvist*, Andersson i Essvik*, Darlin, fru Holmqvist, herrar Eriksson i Bäckmora, Enskog* och Broberg*.

*) Icke närvarande vid justering av betänkandet.

Reservationer

I) av herrar *Hagberg, Gustaf Elofsson, Lundström, Gösta Jacobsson, Billman, Nilsson* i Svalöv, *Darlin, Eriksson* i Bäckmora, *Enskog* och *Broberg*, vilka — under åberopande av vad som anförts i motionerna I:89 av herr Per-Olof Hanson m. fl. och II:102 av herr Antonsson m. fl. samt I:432 av herr Hagberg m. fl. och II:524 av herr Heckscher m. fl. angående stimulans för enskilt, frivilligt sparande genom s. k. allmänt skattsparkonto — ansett att utskottet bort hemställa om utredning och förslag i av motionärerna angivet syfte och att utskottet därför bort föreslå,

att riksdagen i anledning av motionerna I:89 och II:102 samt motionerna I:432 och II:524 i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag till riksdagen med ledning av vad som i motionerna anförts rörande premiering av personligt sparande på särskilt sparkonto i bank eller annan penninginrättning.

II) av herrar *Hagberg, Gösta Jacobsson, Nilsson* i Svalöv och *Darlin*, vilka — under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I:432 av herr Hagberg m. fl. och II:524 av herr Heckscher m. fl. om vissa sparstimulerande åtgärder — ansett att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till de likalydande motionerna I:432 och II:524 i vad desamma avser yrkanden om omedelbara lagstiftningsåtgärder, antaga vid motionerna fogade

- a) förslag till förordning om bostadssparande,
- b) förslag till förordning om utbildningssparande, samt
- c) förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

III) av herrar *Gustaf Elofsson* och *Eriksson* i Bäckmora, vilka ansett, *dels* att utskottets yttrande såvitt gäller motionerna I:367 och II:425 bort ha följande lydelse.

Som framgår av den tidigare lämnade redogörelsen diskuterades frågan om skattepremiering av sparandet i det av utredningen om sparstimulerande åtgärder år 1961 avgivna betänkandet i ämnet. Det i motionerna I:367 och II:425 framförda förslaget grundar sig på en reservation till utredningens betänkande. I både motionerna och reservationen har framhållits att det bör vara möjligt att komma fram till en godtagbar metod för skattepremiering av reellt nysparande. Utskottet delar denna uppfattning och vill därvid erinra om att den förmögenhetsredovisning som nu skall bifogas fysiska personers självdeklaration i princip bygger på en metod av det slag som motionärerna förordat. Det bör vara möjligt att utveckla denna metod så att den kan tjäna som grund för den åsyftade sparpremieringen. Utskottet tillstyrker sålunda yrkandet om närmare prövning och förslag till riksdagen i ärendet. Härvid förutsätter utskottet att frågan om samordning med andra sparstimulerande åtgärder särskilt uppmärksammas.

dels ock att utskottet under punkten 2) bort hemställa,

att riksdagen med bifall till de likalydande motionerna I:367 av herr *Mattsson* och II:425 av herrar *Antonsson* och *Larsson* i Borrby måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag rörande stimulans av det personliga sparandet i vad avser premiering av reellt personligt nysparande genom avdrag på den stafliga inkomstskattens slutbelopp.